

Evolutia unui cuplu intr-o nuvela studiată

Moara cu noroc (Ioan Slavici)

Introducere

Ioan Slavici este prozator ardelean, care face parte din familia marilor clasici, alături de Eminescu, Creanga și Caragiale, creator al realismului social prin volumul Novele din popor și prin romanul Mara, cel mai reușit dintre cele șapte pe care le scrie. Alături de Caragiale, este creatorul nuvelei psihologice, fiind un fin psiholog și, totodată, un moralist ale cărui opere sunt o pledoarie pentru chibzuința și înțelepciune.

La nivel tematic, nuvela se caracterizează prin existența mai multor substraturi, ceea ce face posibilă încadrarea textului în mai multe categorii: tema principală o constituie dezechilibrul interior al protagonistului sub presiunea unei realități exterioare devastatoare, tema ce vizează nivelul de proza psihologică al textului. În al doilea rând, evoluția sentimentului de frică de la suspiciune, teama la obsesie și, în final, la crimă reprezintă un loc comun al nuvelor de acest gen, întâlnit în forme similare și la Caragiale (În vreme de război sau O faclie de Pasti).

Finalul textului pune întreaga nuvelă într-o lumină nouă prin replica batranei soacre ("Simteam eu că n-are să iasă bine, dar așa le-a fost dat"): omul este victima unui destin implacabil.

Moara cu noroc este însă o proză realistă prin prezentarea dezumanizării protagonistului ca urmare a patimii înăvuirii, ce duce la pierderea reperelor morale și la înstrăinarea de familie și de sine însuși a lui Ghita. Monografie a lumii ardelenice, moravurile vieții de porcar reprezintă, de asemenea, un important plan al operei, unul dintre atributele prozei lui Slavici fiind caracterul de frescă prin care se reface cu fidelitate, prin detalii verosimile și pertinente, imaginea unei epoci.

Statutul inițial al personajelor

La nivelul personajelor, nuvela lui Slavici evidențiază complexitatea psihologică a oamenilor simpli: cizmari, hangii, jandarmi, porcari, care se pot clasifica în personaje statice și mobile, în funcție de evoluția lor pe parcursul evenimentelor. În centrul operei este plasată drama lui Ghita, ce evoluează de la ipostaza de sot iubitor și cizmar sarac la statutul de carciumar lacom și înăvuit, ce devine ucigașul propriei soții. Personaj rotund, structura sa interioară evoluează în relație cu două personaje: pe de o parte cu Lica Samadoul, între ei stabilindu-se o relație de calau-victimă, pe de altă parte, cu Ana, de care se înstrăinează treptat.

În incipitul nuvelei, familia lui Ghita locuiește într-un sat ardelenesc în care Ghita este un cizmar care nu poate oferi soacrei, soției și copilului un trai fără griji. Dovedind spirit de inițiativă și din dragoste pentru Ana, pe care vrea să o știe fericită, Ghita se hotărăște să ia în arenda Moara cu noroc pentru câțiva ani, până va reuși să-și facă un atelier cu zece calfe. În ciuda avertizărilor soacrei ("omul să fie mulțumit cu saracia sa, căci dacă este, nu bogăția, ci liniștea colibeii tale te face fericit"), ei hotărăsc să se mute la han, de Sfântul Gheorghe.

Evolutia cuplului

Viata cuplului cunoaste, in acest nou loc, doua etape. Prima dureaza pana la aparitia lui Lica Samadaul si reprezinta o perioada de calm, bunastare si prosperitate, astfel incat toti se bucura de banii stransi si chiar si jandarmul Pinteza recunoaste ca venirea lui Ghita acolo a sfintit locul. Ghita este caracterizat in mod direct de catre narator: om harnic si gospodar, el isi iubeste familia si vrea sa o stie pe Ana fericita.

Odata cu venirea lui Lica Samadaul, cuplul cunoaste o a doua etapa, cea a destramarii si a instrainarii. Porcarul alege un moment strategic, respectiv dupa ce i-a lasat lui Ghita ragazul de a economisi niste bani si de a se obisnui cu un nou statut material. Trimitandu-si inainte oamenii si dupa o intalnire cu Ghita in care ii cere acestuia doar sa-l informeze despre cei ce se perinda pe la han, Lica va face din Ghita partas la nelegiuirile sale, cerandu-i bani cu imprumut si cheile de la toate usile si dulapurile, oferindu-i in schimb "camata carnetelor".

Constient ca acceptand propunerea Samadaului se indeparteaza de preceptele sale morale, Ghita incearca sa refuze, dar, la amenintarea porcarilor, accepta, cu conditia ca Ana sa nu afle nimic. Este primul pas spre distrugerea relatiei cuplului: odata cu trecerea timpului, Ghita devine tot mai ursuz si nu ii mai impartaseste Anei toate gandurile sale. Ana remarca schimbarea de comportament a sotului si, cu tenacitate si rabdare, incearca in repetate randuri sa comunice cu sotul ei. Inteligenta, ea intelege ca intre ea si Ghita stau adevaruri ascunse legate de porcar: in noaptea calcarii arendasului, ea il vede pe Lica revenind la han catre dimineata si isi da seama ca Ghita i-a oferit un alibi la proces, altadata va observa banii insemnati si va intelege ca ei provin din aceeasi sursa, iar spre finalul nuvelei refuza sa plece de Pasti la Ineu, simtind ca hotararea brusca a sotului de a ramane acasa ascunde ceva. De aceea, lui Ghita, cazut prada patimii inavutirii, de multe ori Ana ii va parea o piedica in calea implinirii.

Optiunea lui Ghita este una dintre cele mai periculoase: duplicitatea fata de Lica si fata de Pinteza, dar mai ales fata de Ana (careia ii neaga orice amestec in treburile lui Ghita) si fata de sine insusi. Zbuciumandu-se intre lacomia banilor si remuscarea incalcarii moralei, Ghita face din dorinta de a oferi Anei un trai mai bun alibiul moral al actiunilor sale, convins ca fiecare din nelegiuirile la care este partas este ultima. O scena reprezentativa care defineste relatia dintre cele doua personaje o constituie revenirea lui Ghita de la proces, in care, muștrat de sperjur, ii cere iertare Anei, convins fiind de gravitatea actului comis.

Relevarea trasaturilor personajelor in raport cu tema si conflictul

Ambele personaje se inscriu in categoria celor mobile. Ghita oscileaza intre fondul sau moral pozitiv si patima pentru bani, justificata initial prin determinism social, prin dragostea fata de familie si prin dorinta de a-i oferi Anei un trai superior, ulterior atingand dimensiunile patologice ale lacomiei, astfel incat familia este resimtita ca o piedica in calea implinirii protagonistului. Ana lupta, in calitate de sotie fidela, inocenta, copilaroasa, cu revelatia unui proces de autocunoastere pe

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

care il declanseaza venirea lui Lica: prefera unui ins banal, slab de inger si lipsit de fermitate un barbat autoritar, cu spirit de initiativa.

Pe masura ce Ghita este din ce in ce mai mult plecat, Lica petrece tot mai mult timp la han, trezind interesul Anei, ce descopera, in scene precum aceea in care Samadaul impleteste un bici copilului, rezerve de umanitate ale porcarului. Totusi, ea nu inceteaza sa creada in valorile familiei si refuzul de a pleca de Pasti la Ineu nu are nicio legatura ascunsa cu ramanerea lui Lica. Petrecerea incinsa reprezinta pe de o parte incercarea hangiului, sortita esecului, de a-l da pe Lica pe mana lui Pinteana, iar pe de alta parte, scena in care spiritul malefic al capeteniei porcarilor declanseaza declinul iremediabil al cuplului. Dorind sa il lecuiasca pe Ghita de slabiciunea pentru o singura femeie, Lica stabileste planul de seducere a Anei, pe care i-o cere lui Ghita. Supus autoritatii Samadaului, acesta accepta, abandonandu-si cu lasitate femeia in bratele unui barbat strain. Ana devine astfel sotia adulterina, victima a propriei slabiciuni, a atractiei pentru un barbat puternic, a nepasarii sotului. Ghita intervine prea tarziu si isi ucide nevasta, scena ce reprezinta punctul maxim al dezumanizarii protagonistului. La randul sau, el este ucis de oamenii lui Lica, moartea celor doua personaje reprezentand o modalitate de moralizare a prozatorului ardelean care nu iarta indepartarea personajelor sale de la perceptele morale.

Exemplificarea unor modalitati de caracterizare a personajelor din cuplu

In realizarea celor doua personaje, se regasesc modalitatile directe de caracterizare (de catre narator sau de catre celelalte personaje). Astfel, Ghita este caracterizat in mod direct de catre narator ca un bun meserias, om harnic, bland si cumsecade, iar Ana este, in opinia batranei, "prea buna, prea blanda" pentru a rezista intr-un mediu dominat, ostil mentinerii puritatii interioare. Faptele celor doua personaje evidentiaza indirect noi trasaturi. Tenacitatea eforturilor Anei de salvare a casniciei de la criza necomunicarii se desprinde din multiplele scene in care incearca sa se apropie de Ghita, iar intuitia si inteligenta din scene precum cea a descoperirii banilor insemnati si a refuzului de a pleca de Pasti la Ineu fara sotul ei. Ghita evolueaza in limitele unor trasaturi precum slabiciunea, lipsa de autoritate din toate confruntarile cu Lica, iar spiritul duplicitar de care da dovada in relatiile cu celelalte personaje ramane una dintre cauzele degradarii sale morale. Pe langa trasaturile ce rezulta indirect din faptele personajelor, in nuvela apar si modalitati specifice de realizare a analizei psihologice precum stilul indirect liber si monologul interior, avand rolul de a accentua trairile contradictorii ale celor doua personaje si de a ambigua vocea narativa.

Formularea unei concluzii pornind de la rezolvarea conflictului in final In raport cu continutul nuvelei, putem afirma ca personajele trec printr-o drama a autocunoasterii, intalnirea cu Lica facandu-le sa si confrunte adevaratele asteptari cu ceea ce considerasera pana atunci a-i reprezenta autentic: Ana intelege despre sine ca prefera o masculinitate autoritara si activa in locul unui sot las si lipsit de forta interioara, iar Ghita descopera ca agonisirea banilor cere compromisuri.